

พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมกระแสนิยม

Buddhism and Popular Culture

พระครูสุนทรวิโรจน์จิต ดร.

พระครูสุเมธจันทสิริ ดร.

อิสรพงษ์ ไกรสินธุ์

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

Kraisin_2528@hotmail.com

บทคัดย่อ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มนุษย์กับสังคมจึงแยกกันไม่ได้ เพราะมนุษย์เกิดมาต้องอาศัยสังคมพึ่งพาอาศัยและมีความสัมพันธ์ต่อกัน มีการจัดระเบียบในการมีชีวิตร่วมกันอย่างมีแบบแผน เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและการอยู่รอด และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเองและสังคม เพราะมนุษย์มีแบบแผนในการดำรงชีวิต ซึ่งแบบแผนของมนุษย์ได้จากการเรียนรู้ การสร้างสม การสืบทอด การถ่ายทอด จนทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์

ค่านิยมเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับว่ามีคุณค่าการปลูกฝังค่านิยมในสังคมไทยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในการดำเนินชีวิตระหว่างสมาชิกในสังคมให้สอดคล้องสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่สังคม เมื่อมีการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาทำให้มีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังค่านิยมไทย ให้เยาวชนได้รับรู้และสืบทอดต่อไป

หลักการเรียนการสอนในพระพุทธศาสนา คือ การฝึกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและสภาวะของสิ่งทั้งหลาย มีทัศนคติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องปฏิบัติ และจัดการกับสิ่งทั้งหลายตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้เกิดเป็นประโยชน์ตน คือ ความมีชีวิตรอยู่อย่างสำเร็จผลดีที่สุด มีจิตใจเป็นอิสระ มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ และประโยชน์ผู้อื่น คือ สามารถช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้

คำสำคัญ : พระพุทธศาสนา วัฒนธรรม กระแสนิยม

Abstract

Humans are social animals that live together as a group. Man and society cannot be separated. because human beings have to rely on society dependency and relationship. There is an organized way to live together in a structured way. To be a

principle in life and survival and create progress for themselves and society because human beings have a pattern of living. Which the pattern of human beings is from learning to create the equation of succession. transferring to make humans from animals different.

Values are the things that people in the society recognize as having value. cultivating values in Thai society as part of the culture which determines the behavior of people in the life between members in the society to be in harmony. United for society when foreign. Therefore necessary to culture is accepted to affect Life cultivate Thai values Let the youth get to know and inherit.

The principle of teaching in Buddhism is training people to development intelligence to understand the facts and conditions of all things having a positive attitude towards all things. practice and deal with things as they should be In order to be useful. Successful is the most life Independent mind complete mental health And the benefit of others is to help create happiness for those who live together as a society.

Keywords: Buddhism Popular Culture.

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญทางด้านวัตถุ ทำให้สังคมมีค่านิยม ให้ความสำคัญและแสวงหาเงินทอง อำนาจ มากกว่าให้ความสำคัญด้านจิตใจ สังคมจึงกลับเสื่อมโทรมลง เติบโตด้วยปัญหามากมาย การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคมจึงควรเกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้จึงมีการกล่าวถึงคำว่า "จิตสาธารณะ" มากขึ้น เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนเสียสละ ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อลดปัญหา แก้ปัญหาและสร้างสรรค์สังคม สังคมไทย เป็นกลุ่มคนที่ตั้งหลักแหล่งอาศัยทำมาหากิน ร่วมกันในประเทศไทยเป็นระยะเวลายาวนาน มีหลากหลายชาติพันธุ์ ศาสนา และ วัฒนธรรม แต่สามารถผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืน จนเป็นสังคมที่มีลักษณะเฉพาะ รักอิสระ ยึดมั่น ในสถาบัน ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ยอมรับใน ระบบอาวุโสและระบบอุปถัมภ์ ไม่นิยมความรุนแรง ชอบการประนีประนอมและใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ในปัจจุบันสังคมไทยได้รับอิทธิพลจากสังคมต่างชาติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในวิถีการดำเนินชีวิต บางประการ โดยเฉพาะในสังคมเมือง และจากการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย ที่เป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคมต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้บรรเทาลงหรือหมดสิ้นไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). 2550)

วัฒนธรรมถือเป็นมรดกทางสังคม เพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ขึ้นจากการเรียนรู้สั่งสมประสบการณ์ แล้วมีการถ่ายทอดต่อๆ มา ทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญของสังคม เป็นสิ่งที่กำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมด้วย ทั้งนี้เพราะมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยจะรู้จักปรับปรุงและพัฒนาวัฒนธรรมของตนให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลาด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้มนุษย์แตกต่างกันไปจากสัตว์ประเภทอื่น เพราะสามารถพัฒนาสังคม รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ของตนเองให้ก้าวหน้าขึ้น จนสามารถมีอำนาจเหนือสัตว์อื่น ๆ ตลอดจนเอาชนะธรรมชาติบางอย่างได้

นอกจากนี้ วัฒนธรรมยังเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเป็นหนึ่งอันเดียวในสังคม เพราะวัฒนธรรมนั้น เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง เพื่อสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสมัย ทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากมาย ดังสรุปได้คือ

1. เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสิ่งสำคัญและอย่างมีความสุข
2. เป็นสิ่งบ่งบอกความความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของสังคม สามารถแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมนั้นๆ ได้ชัดเจน สร้างความผูกพันในสังคมให้แน่นแฟ้นได้เป็นอย่างดี
3. เป็นสิ่งที่ช่วยในการดำเนินชีวิตสะดวกสบายขึ้น ทั้งนี้เพราะมนุษย์ได้สร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมาใช้เพื่อความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น โดยบางอย่างสามารถเอาชนะธรรมชาติ เช่น การสร้างเขื่อนเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการขาดแคลนและสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้า

ความหมายของวัฒนธรรมกระแสนิยม

ความหมายของวัฒนธรรมกระแสนิยมมีความแตกต่างกันเนื่องจากวิถีคิดและทฤษฎี ในที่นี้อาจแยกความหมายสำคัญๆ ได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) วัฒนธรรมของมวลชน (2) วัฒนธรรมจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ (3) วัฒนธรรมของภาพมายา

วัฒนธรรมมวลชน

วัฒนธรรมกระแสนิยมที่หมายถึงวัฒนธรรมของมวลชน (Mass Culture) เป็นประเด็นที่นักวิชาการในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ให้ความสนใจ เนื่องจากช่วงเวลานี้ได้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีการขยายตัวของการผลิตสินค้าเพื่อมวลชนจำนวนมาก สินค้าถูกทำให้เหมือนกันเพื่อตอบสนองคนที่ต้องการบริโภค เมื่อมีการขยายตัวออกไปเรื่อยๆ คนต้องการความสะดวกสบาย สินค้าในอุตสาหกรรมจึงมีความจำเป็น วัฒนธรรมแบบนี้จึงถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมบริโภคภายใต้ระบบตลาดและทุนนิยม โดยเฉพาะในสังคมอเมริกัน มีการผลิตสินค้าออกสู่ท้องตลาดโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นมวลชนที่มีฐานะและรายได้ใกล้เคียงกัน กระแสการบริโภคสินค้าในสังคมอเมริกันถูกนำไปเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองของอเมริกันที่ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพ

เป็นสังคมประชาธิปไตยที่อาศัยเสียงของประชาชนในการเลือกตั้งปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า วัฒนธรรมกระแสนิยมเกี่ยวพันกับระบบทุนนิยม การผลิตสินค้าในอุตสาหกรรม และการเมืองแบบประชาธิปไตย

วัฒนธรรมจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ความหมายของวัฒนธรรมกระแสนิยมที่มาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ มีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับวัฒนธรรมมวลชน เนื่องจากกระบวนการผลิตในระบบอุตสาหกรรมสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของกลุ่มคนสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นนายทุนหรือเจ้าของกิจการ กับกลุ่มแรงงานที่เป็นมวลชนจำนวนมาก คนกลุ่มแรกคือผู้ที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ มีอำนาจทางการผลิต และสามารถชี้นำทางความคิด ส่วนพวกแรงงานเป็นพวกที่ยากจน ไม่มีอำนาจและถูกควบคุมในระบบทุนนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับแรงงานนี้เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งนักคิดในสกุลแฟรงก์เฟิร์ตเชื่อว่าแรงงานจะถูกเอารัดเอาเปรียบ ในขณะที่นายทุนจะได้ประโยชน์ การศึกษาวัฒนธรรมนิยมของกลุ่มที่เรียกว่า Frankfurt School มีนักคิดสำคัญหลายคน ได้แก่ แมกซ์ ฮอร์กไฮเมอร์ (Max Horkheimer) ธีโอดอร์ ออดอร์โน (Theodor Adorno) วอลเตอร์ เบเนจามิน (Walter Benjamin) ลีโอ โลเวนธาล (Leo Lowenthal) และ เฮร์เบิร์ต มาร์คัส (Herbert Marcuse) ในปี ค.ศ.1947 ฮอร์กไฮเมอร์และอดอร์โน เสนอแนวคิดเรื่อง “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” (Culture Industry) [10] โดยกล่าวว่าผลผลิตจากอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกิดจากการทำให้เหมือนกัน เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ และนิตยสาร

วัฒนธรรมกระแสนิยมในกรอบนี้ มีการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อยู่ใต้อำนาจกับผู้ใช้อำนาจ หรือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างการกดขี่กับการต่อต้านซึ่งเกิดขึ้นมาทุกยุคทุกสมัย แกรมส์เรียกความสัมพันธ์นี้ว่าความสมดุลที่ประนีประนอม (Compromise Equilibrium) กระบวนการธำรงอำนาจการขึ้นของนักปราชญ์ จะดำเนินต่อไปจนกว่าจะมีนักปราชญ์อื่นเข้ามาแทนที่ (อุบล ศิริยุวศักดิ์. 2546)

วัฒนธรรมของภาพมายา

ในช่วงทศวรรษที่ 70-80 เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางสังคม สืบเนื่องมาจากบรรยายของการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของรกร่วมเพศ สตรีนิยม คนผิวดำ ชนกลุ่มน้อย และกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เกิดการท้าทายอำนาจและสถาบันที่เคยเป็นหลักของความรู้ โดยเฉพาะรัฐจะถูกท้าทายให้แก่ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ช่วงเวลานี้ คนกลุ่มต่างๆที่เคยอยู่ในชอกหลาบจะออกมาประกาศตัวตน และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่น เลือกที่จะมีชีวิตในแบบของตัวเอง อนุรักษ์ประเพณี รื้อฟื้นประวัติศาสตร์ สร้างอนุสาวรีย์ สถานที่รำลึกถึงบรรพบุรุษ เป็นต้นคนหลายกลุ่มไม่ต้องการให้ผู้ปกครองมากีดกันหรือแบ่งแยกอีกต่อไป กระแสสิทธิเสรีภาพแพร่กระจายไปในโลกที่สาม โดยเฉพาะในดินแดนที่เคยตกเป็นอาณานิคมของยุโรปและอเมริกาคนพื้นเมืองในประเทศโลกที่สามเรียกร้องให้รัฐยอมรับสิทธิการเป็นพลเมืองของพวกเขา พร้อมๆกับมีขบวนการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ขบวนการนี้เปิด

พื้นที่ใหม่ๆในการสร้างความรู้ที่หลากหลาย ความรู้จะมีใช้มาจากรัฐเท่านั้น แต่จะมาจากประชาชนธรรมดา

อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาวัฒนธรรมนิยมในสายตาของนักมานุษยวิทยา เป็นการศึกษาภาคสนาม มีการเก็บข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ อย่างมีส่วนร่วมกับคนกลุ่มต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจว่าคนแต่ละกลุ่ม “ใช้” วัฒนธรรมนิยมอย่างไร เช่น ดูภาพยนตร์ หรือฟังเพลง การใช้เครื่องมือของชนพื้นเมืองเป็นอย่างไร เช่น การถ่ายภาพ วิดีทัศน์ หรือภาพยนตร์ นักมานุษยวิทยาสนใจประสบการณ์ของมนุษย์มากกว่าที่จะอธิบายโครงสร้างขนาดใหญ่ของสังคม ความสนใจในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 นักมานุษยวิทยาเริ่มศึกษา หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิทยุ หรือโทรทัศน์ชุมชน โดยคนในท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสร้างผลิตรายการของตัวเอง เช่น เทอเรนซ์ เทอร์เนอร์ นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันเข้าไปช่วยสอนวิธีการใช้กล้องถ่ายวิดีโอให้กับชนเผ่าคายาโป ในบราซิล

การศึกษาวัฒนธรรมกระแสนิยมในสังคมไทย

วัฒนธรรมกระแสนิยม หรือวัฒนธรรมป๊อป หรือ Popular Culture ในสังคมไทย อาจหมายถึง วัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมในสังคม ถูกกล่าวถึง หรือมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนกลุ่มต่างๆ วัฒนธรรมเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับเราทั้งเรื่องการกิน อยู่ หลับ นอน สังสรรค์ เดินทาง สื่อสาร และการทำมาหากิน นักวิชาการในประเทศไทย เช่น พัฒนา กิตติอาษา [53] เรียกวัฒนธรรมประเภทนี้ว่า “วัฒนธรรมสมัยนิยม”

ประจักษ์พยานของการมีอยู่ของวัฒนธรรมป๊อป เห็นได้จากการโฆษณาสินค้าในสื่อประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ป้ายโฆษณา ใบปลิว นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หรืออินเทอร์เน็ต สินค้าในที่นี้เป็นได้ทั้ง สินค้าอุปโภค บริโภค บริการ ความบันเทิง และการท่องเที่ยว ปัจจุบันนี้วัฒนธรรมป๊อปอาศัย “สื่อ” เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงคนจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็สร้างคุณค่าและความหมายให้กับชีวิตผ่านสินค้าเหล่านั้น

“สื่อ” ในสายตานักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

การศึกษาของนักวิชาการสาขาสื่อสารมวลชน ให้ความสนใจต่อเรื่อง “บทบาท” และ “ฐานะ” ของสื่อในการชี้นำค่านิยมและความคิดของคนในสังคม “สื่อ” จะเปรียบเสมือน “ผู้กระทำ” ที่สร้างการเปลี่ยนแปลง ทั้งในแง่บวกและลบ นักวิชาการไทยจึงวิเคราะห์บทบาทของสื่อในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม และสิทธิเสรีภาพของสื่อเป็นส่วนใหญ่ ในแวดวงวิชาการมักจะมีการยกย่องสื่อที่ดีและประณามสื่อที่เลว

กาญจนา แก้วเทพ กล่าวว่าบทบาทหน้าที่ของสื่อ คือการช่วยยกระดับการศึกษาการรับรู้ของประชาชน ช่วยให้ประชาชนรู้เท่าทันสภาพความจริงในโลกที่เปลี่ยนไป ผลักดันให้ประชาชนมีความคิด

และมีความสามารถในการตัดสินใจและประกอบกิจกรรม ผดุงรักษาหรือยกระดับศีลธรรมของประชาชน และสร้างสำนักแห่งการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าทั้งตัวเองและผู้อื่น นิยามเชิงอุดมคติของกาญจนา มุ่งความสนใจไปที่ตัวสื่อ เพราะเชื่อมั่นว่าสื่อมีบทบาทรับผิดชอบทางสังคม สังคมจะดีขึ้นได้ขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ที่ถูกต้องของสื่อ อาจกล่าวได้ว่า น้ำเสียงของนักวิชาการมีแนวโน้มที่จะเรียกร้องให้สื่อมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ทั้งในแง่เนื้อหาและคุณภาพของข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอออกไป ขณะเดียวกันก็พยายามเสนอทิศทางใหม่ หรือทางเลือกใหม่ให้กับสื่อ เช่น สื่อเพื่อพัฒนาคนและสังคม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น หรือใช้วิธีการสื่อสารแบบสองทาง สื่อต้องมีมนุษยธรรม สื่อต้องเป็นตัวแทนของท้องถิ่นและชุมชน เป็นต้น

การศึกษาของ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของสื่อว่า สื่อต้องเป็นผู้ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ตรวจสอบกระบวนการยุติธรรมในคดีเด็กและเยาวชน กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการคุ้มครองสิทธิเด็ก และเผยแพร่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ กล่าวว่า บทบาทของสื่อเป็นทั้งโจทก์และจำเลยของสังคม สื่อเป็นทั้งผู้เรียกร้อง ปกป้อง รักษาสิทธิ ผลประโยชน์และความถูกต้องให้แก่สังคม และยังถูกกล่าวหาว่าเป็นเหตุแห่งความเสื่อม ความเสียหาย ความไม่ถูกต้อง และความไม่เหมาะสมต่างๆ(พิทยา ว่องกุล. 2541.)

ความสนใจต่อประเด็นวัฒนธรรมไม่ค่อยมีมากนัก ทำให้การศึกษาวัฒนธรรมป๊อปในสังคมไทยเป็นเรื่องของ สถาบัน หรือ “ตัวบุคคล” เช่น นักข่าว นักจัดรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ ผู้สร้างละครทีวี ผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้ผลิตโฆษณา เป็นต้น หรือไม่ก็เป็นการอธิบาย “เนื้อหา” ที่อยู่ในสื่อว่าดีหรือไม่ดี เช่น การเสนอภาพลักษณ์ของชายหญิง การมอมเมาเยาวชน การโฆษณาชวนเชื่อ การบิดเบือนความจริง การเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก การทำให้วัฒนธรรมไทยตามจารีตประเพณีเสียหาย การเสนอภาพความรุนแรง หรือลามกอนาจารในสื่อ เป็นเครื่องมือให้กับลัทธิบริโภคนิยม และทุนนิยมซึ่งเป็นการครอบงำทางอ้อมของตะวันตก เป็นต้น

การศึกษาของ วรินทรา ไกยรวงศ์ เรื่องมิติแห่งการบริโภคที่ปรากฏในนิตยสารผู้หญิง พบว่า นิตยสารทำหน้าที่สืบทอดคุณลักษณะของสังคมบริโภค การศึกษาของ นิภาพรณ สุขศิริ [59] เรื่องรายการสุขภาพทางโทรทัศน์ พบว่า รายการสุขภาพยังไม่ทำให้คนเข้าใจพฤติกรรมสุขภาพของคนกลุ่มต่างๆ รายการทำแค่เพียงสืบทอดพฤติกรรมสุขภาพเดิมๆให้สืบเนื่องไป

การศึกษาของวิภา อุตมฉันทน์ เรื่อง อิทธิพลของวิทยุโทรทัศน์ระหว่างไทยลาว พบว่าวิทยุโทรทัศน์ไทยมีลักษณะตามใจตลาด ส่วนลาวตอบสนองทางการเมืองของรัฐ เนื่องจากเทคโนโลยีด้านภาพสูงทำให้สัญญาณส่งไปถึงประเทศลาว และอาจถึงชายแดนเวียตนามวิทยุโทรทัศน์ของไทยมีคุณและเงิน ทำให้คนลาวรับรู้ข่าวสารข้อมูลจากไทยอย่างเต็มที่ และสร้างปัญหาให้กับรัฐบาลลาว วิภา เชื่อว่าสื่อของไทยเป็นผู้ทำลายวัฒนธรรมโดยใช้ลัทธิบริโภคนิยมเป็นเครื่องมือ วิภาเสนอว่าสื่อควรทำ

หน้าที่รับใช้สังคม และให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สื่อที่ดีควรอยู่ในระบอบประชาธิปไตย รัฐไม่ควรเข้าไปครอบงำสื่อในสายตาเพมินิสต์

การศึกษาของ ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ พบว่าโลกของสื่อมวลชนเป็นโลกของผู้ชาย สื่อถูกผลิตหรือควบคุมโดยผู้ชาย ผู้หญิงในโลกสื่อมวลชนต้องพบกับปัญหา และข้อจำกัดหลายประการ ผู้หญิงไม่สามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่เพราะถูกควบคุมด้วยระบบธุรกิจซึ่งไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงทำงานได้เต็มที่ เนื้อหาของสื่อจึงสะท้อนความคิดแบบผู้ชาย ผู้หญิงจะเป็นแค่ส่วนประกอบ การศึกษาของ สุภาพร โพธิ์แก้ว เรื่องมิวสิควิดีโอในคาราโอเกะ พบว่าในภาพยนตร์ประกอบเพลงคาราโอเกะ เต็มไปด้วยภาพผู้หญิงนุ่งน้อยห่มน้อย มีการนำนางแบบไปมาเป็นนางเอกเพื่อเป็นจุดขาย และนำเสนอในรูปแบบ “ร๊องจวน ยวนเย้า และเร้าร้อน” สุภาพรเชื่อว่าคาราโอเกะกลายพันธุ์จาก “สื่อเสียงเพลง” ไปเป็น “สื่อปลุกเร้าทางเพศ” หรือคาราโอเกะโป๊ สื่อประเภทนี้กำลังแพร่ระบาดไปทั่ว และส่งผลให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศและการค้าประเวณีตามมา ข้อเสนอพื้นฐานของสุภาพรเชื่อว่าคาราโอเกะโป๊คือสื่อที่ส่งเสริมให้คนมักมากในกามารมณ์ และยังทำให้ผู้หญิงกลายเป็นสินค้า ไม่มีเกียรติและศักดิ์ศรี

การศึกษาของ สมสุข หินวิมาน และ วีรวัฒน์ อำพันธ์ พบว่า ธุรกิจภาพเปลือยมีการซ่อนเร้นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ กล่าวคือ ผู้หญิงจะอยู่ใต้การควบคุมของผู้ชาย และทำให้ผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศ ภาพnud์ของผู้หญิงจะถูกสื่อถึงความอ่อนหวาน มีเสน่ห์ มีมารยาและยั่ววนทางเพศ สมสุขและวีรวัฒน์ เชื่อว่าสื่อเกี่ยวกับภาพโป๊เป็นการสร้างค่านิยมทางเพศให้สังคม และผลิตซ้ำวิถีคิดแบบทุนนิยม(สมสุข หินวิมาน. 2553)

การศึกษาของ กาญจนา แก้วเทพ เรื่องสตรีกับสื่อมวลชน ย้ำอย่างหนักแน่นว่าสื่อมวลชนทำตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อความก้าวหน้าของสตรี และเป็นมิตรที่ไม่เข้าใจความต้องการของผู้หญิง ตัวอย่างเช่น ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในละครโทรทัศน์หรือเพลง จะเป็นภาพของแม่และเมีย ผู้หญิงต้องรักษาพรหมจารีก่อนแต่งงาน นางเอกที่ได้รับความนิยมต้องมีบุคลิกทั้งซนและสวย เสียสละ เรียบร้อย ฉลาดเฉลียว มีฐานะต่ำต้อยแต่ได้ดีในตอนจบ นางร้ายจะต้องมีนิสัยชั่วร้ายจนทารุณ หลอกหลวง โลก ก้าวร้าว แสดงอารมณ์ ทำอะไรอย่างไรเหตุผล เช่น แย่งชิงผู้ชายที่มีคนรักอยู่แล้ว แต่ปัจจุบันภาพลักษณะเหล่านี้กำลังคลี่คลายไป กาญจนา เชื่อว่าละครโทรทัศน์ควรเสนอทางออกให้กับผู้หญิงว่าควรจะเป็นอย่างไรและควรทำอะไรเพื่อให้ผู้หญิงมีค่า

อะไรที่ขาดหายไปจากการศึกษาสื่อ

เท่าที่ผ่านมา ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมป๊อปในสังคมไทยเป็นเรื่องของความถูก ความผิด ความดี ความเลว เนื่องจากนักวิชาการส่วนใหญ่เชื่อว่า “สื่อ” มีอิทธิพลต่อความประพฤติและการปฏิบัติตัวของคนในสังคม ข้อเสนอพื้นฐานนี้ ถูกตอกล้ำจนกลายเป็นเรื่องปกติ สิ่งที่น่าสนใจที่จะตั้งคำถามต่อไปก็คือ “สื่อ” มีตัวตน หรือดำรงอยู่ในสังคมไทยด้วยเงื่อนไขอะไรบ้าง และผู้ผลิตสื่อมีชีวิตทางสังคมอย่างไร เกี่ยวข้องกับคนกลุ่มอื่นๆอย่างไร สิ่งที่ขาดหายไปจากการศึกษา คือ “เสียงพูด” ของ

ผู้รับสื่อ ไม่ว่าจะเป็นผู้ชมโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ผู้อ่านข่าว นิตยสาร ผู้ฟังเพลง รายการวิทยุ ผู้จับจ่ายซื้อสินค้าและใช้บริการต่างๆ ทุกวันนี้เมื่อพูดถึงวัฒนธรรมป๊อป จึงมีแต่เรื่อง สื่อที่ดีมีคุณภาพควรจะเป็นอย่างไร สื่อเพื่อประชาชนควรเป็นอย่างไร เสรีภาพของสื่ออยู่ตรงไหน สื่อเป็นกลางหรือไม่ และอีกหลายๆ เรื่องที่เป็นข้อเสนอให้สื่อนำไปปฏิบัติพัฒนา

พุทธศาสนากับวัฒนธรรม

พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมการเมือง

ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมอันเป็นแบบวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม สังเกตเห็นทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธมาโดยตลอด เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และมีความสืบเนื่องต่อกันมานับแต่อดีต ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้พุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทยมีบทบาทที่สำคัญมาก และได้กลายเป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นหลักของสังคมไทยในปัจจุบัน

อิทธิพลของศาสนาพุทธได้มีส่วนสัมพันธ์กับการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐ ได้แก่ คติ ความคิดทางการเมืองของผู้ปกครอง แบบธรรมราชา ในทางปฏิบัติศาสนาพุทธจึงมีบทบาท (กษัตริย์) และอิทธิพลสำคัญในการสร้างและจรรโลงความชอบธรรมทางการเมือง (political legitimacy) ของชนชั้นผู้ปกครอง ส่วนในด้านวัฒนธรรมนั้น วิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองของไทยในอดีตได้ชี้ให้เห็นว่าทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง หรือที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) นั้น เป็นหน้าที่และกิจกรรมโดยตรงของชนชั้นนำ (elite) ในสังคมเท่านั้น จึงทำให้มรดกทางวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยมีลักษณะของการยอมรับในอำนาจของผู้ปกครอง ซึ่งเรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า” (subject political culture) แต่เมืองสังคมไทยเริ่มได้รับอิทธิพลจากความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของตะวันตกตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมาได้มีผลทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบตะวันตกแพร่หลายเรื่อยมา จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (พ.ศ. 2475 .ศ.) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) ได้เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้น อิทธิพลทางความคิด และเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ของตะวันตกได้รับการถ่ายทอดไปสู่สามัญชนยิ่งขึ้นในรูปของการศึกษา และกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ผ่านทางสื่อมวลชน เป็นต้น ได้มีผลทำให้วัฒนธรรมการเมืองของคนไทยส่วนใหญ่มีลักษณะผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ยอมรับอำนาจ) ซึ่งในทางปฏิบัติปรากฏว่า วัฒนธรรมทางการเมืองทั้งสองนี้มีลักษณะขัดกัน และคนไทยจะมีระดับของอภักดีต่อการเมืองการปกครองวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมสูงกว่าแบบประชาธิปไตย ประการ 2475 .ศ. ปกครองไทยภายหลัง พ. 2475 .ศ. มักจะตกอยู่ในอำนาจของทหารด้วยแล้ว จึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่มี

ความสนใจทางการเมืองน้อย ดังจะเห็นได้จากการใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยแต่ละครั้ง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากปราศจากประสบการณ์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบต่อเนื่อง

นอกจากนี้คำสอนของศาสนาพุทธที่เกี่ยวกับกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรือหลักการของพุทธศาสนาที่ว่า “ละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส” ก็ได้มีอิทธิพลในการกำหนดความเชื่อ ค่านิยม และโลกทัศน์ของคนไทยอยู่ไม่น้อยในแง่ที่ว่าทำให้คนไทยมีระดับความอดกลั้น และอดทนต่อการเผชิญกับความทุกข์ยากและปัญหาต่าง ๆ ได้สูง เพราะเชื่อว่าวันข้างหน้าหรือชาติหน้าคงจะดีขึ้น โดยวันนี้หรือชาตินี้ที่ต้องทุกข์ยากก็เพราะผลกรรมที่ไม่ดีในชาติก่อน ส่วนในด้านวัฒนธรรมความเชื่อแบบดั้งเดิมในแง่ของความเชื่อในสิ่งลึกลับ ภูตผีปีศาจ วิญญาณ ก็ยังคงมีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยให้เป็นแบบดั้งเดิมอีกด้วย (ฉลาดชาย รมิตานนท์ :2536)

พุทธศาสนา วัฒนธรรมด้านประเพณี :

สุพัตรา สุภาพ. (106 : 2536) เรื่องของประเพณีต่าง ๆ มีในทุกชาติทุกภาษา ส่วนลักษณะจะแตกต่างกันไปประการใดก็แล้วแต่ลักษณะหรือสภาพของแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละสังคม เช่น ประเพณีไทยกับจีนต่างกันหลาย ๆ ด้าน ตั้งแต่เรื่องกิริยา มารยาท การเลือกคู่ หมั้นหมาย แต่งงาน ตายเป็นต้น ส่วนสังคมไทยนั้นจะเป็นการสืบเนื่องมาจากการนับถือพุทธศาสนาก็จะมีอิทธิพลด้านพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ประเพณีการบวช เข้าพรรษา ออกพรรษา สงกรานต์ ลอยกระทง เทศน์มหาชาติ เป็นต้น ประเพณี คือ ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติที่เห็นว่าดีกว่าถูกต้องกว่า หรือกิด การตาย การเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม และมีการปฏิบัติสืบต่อ ๆ กันมา เช่น การหมั้นหมาย สมรส บวช ปลุกบ้านใหม่ ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ประเภทของประเพณีนั้นมี ประเภท 4 ประเพณีปรัมปรา หมายถึง ประเพณีที่เก่าก่อน ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า สืบ ๆ .1 ได้แก่ เซอร์วูดที่ช่วยคนจน ของฝรั่งกันมา เก่าก่อน มีมานาน เช่น นิยายปรัมปราต่าง ๆ อาทิ โรบินฮูดแห่งป่า) จาริตประเพณี หรือ กฎศีลธรรม .2Mores) หมายถึง ประเพณีที่มีศีลธรรมเข้ามาร่วมด้วยจึงเป็นกฎที่มีความสำคัญต่อสวัสดิภาพของสังคมสังคมบังคับให้ปฏิบัติตาม เป็นเรื่องความผิดความถูก ความนิยมที่ยึดถือและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เช่น การเล่นขี้ ถั่วว่าประเพณีชั่วไม่เหมาะสม ผิดศีลธรรม เป็นต้น) ขนบประเพณี .3Institution) หมายถึง ระเบียบ แบบแผน ที่สังคมตั้งขึ้น กำหนดไว้ให้ปฏิบัติร่วมกันทั้งทางตรง และทางอ้อม ทางตรง ได้แก่ ประเพณีขที่มีกำหนดเป็นระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลต้องปฏิบัติอย่างไร เช่น การไหว้ครู การศึกษาเล่าเรียน ศาสนา เป็นต้น โดยอ้อม ก็คือประเพณีที่รู้จักกันโดยทั่วไป โดยไม่ได้วางระเบียบไว้แน่นอน แต่ปฏิบัติได้ เพราะมีการบอกเล่าสืบต่อกันมา หรือจากการที่ผู้ใหญ่หรือบุคคลอื่นปฏิบัติ เช่น แหนงแมว การจุดบั้งไฟของภาคอีสาน เป็นต้น

ธรรมเนียมป .4ระเพณี)Convention) หมายถึง ประเพณีเกี่ยวกับเรื่องธรรมดา ๆ ไม่มีระเบียบแบบแผนเหมือนขนบธรรมเนียมประเพณี หรือมีความผิดความถูกเหมือนจารีตประเพณี ดังนั้น ธรรมเนียมประเพณีไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ผิดหรือมีโทษ เป็นแต่เพียงคนส่วนใหญ่ปฏิบัติกัน และเราก็ปฏิบัติตาม แต่อาจจะไม่เหมือนกับอีกหลายสังคมเป็นเพียงธรรมเนียมของสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติกัน เช่น ไทยใช้ช้อนส้อมในการรับประทานอาหาร ฝรั่งเศสใช้มีดกับส้อม เป็นต้น

ฉะนั้น พุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมประเพณีไทยเป็นอย่างมากตั้งแต่เกิดถึงตาย พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คู่กันทีเดียว เพราะพุทธชาติไทยมาแต่ยาวนานจึงทำให้เกิดประเพณีหลาย ๆ ประการในสังคมที่มีพิธีกรรมทางพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับ

พุทธศาสนากับวัฒนธรรมด้านจิตใจ

พุทธศาสนา มีบทบาทต่อสังคมเศรษฐกิจและการเมืองมาโดยตลอด ในขณะเดียวกันก็ได้รับ ย่นแปลด้วยเช่นกันผลกระทบจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงคือ พุทธศาสนาเป็นสถาบันสังคมที่เอื้ออำนวยให้สังคมดำรงอยู่อย่างเป็นปึกแผ่นมั่นคงมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในทำนองเดียวกันสังคมได้อุปถัมภ์และส่งเสริมให้ศาสนามีความเจริญ และเป็นที่ยอมรับนับถืออย่างกว้างขวาง มีวัดและพระสงฆ์ทำหน้าที่สนับสนุนการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและค่านิยม ให้ตอบสนองวัตถุประสงค์ของสังคมและให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ดังที่สมบุรณ์ สุขสำราญ ได้กล่าวว่า วัดได้ทำหน้าที่ต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

ระ เป็นการเป็นสถานศึกษา ซึ่งชาวบ้านส่งลูกหลานมารับการฝึกอบรมทางศีลธรรมหรือมารับใช้ .1 เล่าเรียนวิชาความรู้ต่าง ๆ ทางอ้อมจากจะได้ทุกเวลาและโอกาส

เป็นสถานสงเคราะห์ เป็นที่พักของคนเดินทางและสำหรับคนยากจนได้มาอยู่อาศัย เป็นที่ .2 ปรีक्षाแก้ปัญหาชีวิตครอบครัวและความทุกข์ต่าง ๆ และช่วยไกลเกลี่ยข้อพิพาทของชาวบ้าน รวมทั้งป่วยตามความรู้ของช่วยรักษาผู้เจ็บพระในขณะนั้น

เป็นศูนย์กลางของชุมชน ที่ชาวบ้านมาพบประสังสรรค์ทำกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ .3 รวมทั้งชาวบ้านจะหาความบันเทิงในงานเทศกาลและการมหรสพต่าง ๆ ที่วัดได้

จึงกล่าวได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางซึ่งรวมจิตใจประชาชนในด้านความเคารพเชื่อถือ และการร่วมมือซึ่งกันและกัน นับตั้งแต่พระมหากษัตริย์จนถึงคนธรรมดาสามัญ โดยมีพระสงฆ์ทำหน้าที่และมีบทบาทสำคัญ นอกจากนี้พุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจทำให้มีความสามัคคี สามารถรวมตัวเป็นสังคมที่มีความมั่นคง เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความเป็นปึกแผ่นได้จนตราบเท่าทุกวันนี้

พุทธศาสนากับวัฒนธรรมด้านภาษา

คนไทยคุ้นเคยกับภาษาสันสกฤตก่อนภาษาบาลี ทั้งนี้เพราะภาษาสันสกฤตเข้ามาสู่สังคมของคนไทยพร้อมพุทธศาสนาหายน ตั้งแต่สมัยอาณาจักรน่านเจ้า ราว พ .ศ.600สิทธา พินิจ.ดร.ศ) .ภูวล2537 : 130สุโขทัยได้ และเกิดขึ้นเมื่ออดีตที่ผ่านมา คนไทยยึด (ดความเลื่อมใสในศาสนาพุทธ

ฝ่ายหินยานซึ่งใช้ภาษาบาลี ดังนั้นภาษาบาลีจึงแพร่หลายเข้ามาในสังคมและขยายกว้างยิ่งกว่าภาษาสันสกฤต อย่างไรก็ตามคนไทยก็ยกย่องว่า ทั้งภาษาบาลี และภาษาสันสกฤตเป็นภาษาชั้นสูง มีความศักดิ์สิทธิ์ สมบูรณ์แบบและแสดงภูมิปัญญาอันสูงส่ง เพราะเป็นภาษาของพระพุทธศาสนา ดังนั้นจึงได้มีอิทธิพลในภาษาไทยในเวลาต่อมาและจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ มีการยืมภาษาบาลี – สันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย จากหลักฐานทางข้อเขียนในศิลาจารึกและวรรณคดีเก่า ๆ ของไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยอยุธยาตอนปลายพบว่า การยืมคำบาลี – สันสกฤตเป็นไปอย่างไม่เคร่งครัด ทั้งนี้เพราะมีการเขียนรูปคำกลั่นกันจะเป็นรูปบาลีก็ไม่ใช่ รูปสันสกฤตก็ไม่เชิง คำกลั่นเช่นนี้พบจำนวนมากในการยืมคำสมัยเก่าก่อนของคนไทย เช่น ไตรภูมิภิกษา ที่ถูกคือ สาขามิค) สาคมิตร (ที่ถูกควรใช้ไตรภูมิภิกษา). สาขา กวาง = มิค + งไม้ก่ = . เนื้อ สามีของนาง = ที่ถูกคือสุชาดาบตี) สุขัมบดี (กวางบนกิ่งไม้ คือ ลิง = เป็นต้น (สุชาดา คือ พระอินทร์

ดังกล่าวข้างต้นว่า ภาษาบาลี- สันสกฤต เป็นภาษาที่บันทึกจารึกคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา จึงทำให้มีอิทธิพลต่อภาษาไทยอย่างมากมาย จะเห็นได้ในหลาย ๆ แห่งที่ภาษาบาลี – สันสกฤตปะปนอยู่ในภาษาไทยทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด ซึ่งจะแทรกอยู่ในทั่ว ๆ ไป เช่น คำศัพท์ที่ออกเสียงง่าย ๆ สะดวก ๆ เช่น ชันติ ชิวหา ศิลป เกษียณ แพทย์ สิ่งขร มารดา สีกา เคารพ ฯลฯ โดยเฉพาะชื่อของคนไทยนิยมใช้ภาษาบาลี เช่น เชษฐา วิทยา เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยด้านภาษาอย่างยิ่งอีกด้านหนึ่ง

พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมด้านการศึกษา

จากประวัติศาสตร์ชาติไทย จะเห็นได้ว่า การศึกษาเริ่มขึ้นที่วัดซึ่งเป็นศาสนสถานของสอนหลักธรรม พระพุทธศาสนา มีพระสงฆ์เป็นครูสอนของพุทธศาสนา หลักปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะหลักเบญจศีล ซึ่งถือว่าเป็นคุณธรรมเบื้องต้นที่ทำให้มนุษย์จะต้องเบียดเบียนกัน อยู่กันอย่างสันติสุข สอนกิริยามารยาท การศึกษาในสมัยสุโขทัยจะเป็นการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศาสนาเป็นส่วนใหญ่จะเห็นได้จากวรรณคดีที่สำคัญของไทย เช่น ไตรภูมิพระร่วง ลิลิตพระลอ สมุทรโฆษคำฉันท์ กำศรวลศรีปราชญ์ เป็นต้น ในสมัยอยุธยาที่เรียนหนังสือเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนาเช่นกัน จะเห็นได้จากการนำใบลานใช้สำหรับจารึกตำราทางพระพุทธศาสนา ทำให้การเรียนพระพุทธศาสนาขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ทำให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีศีลธรรมอันดี เป็นเหตุให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข มีความรักสามัคคีกัน มีน้ำใจให้กันและกัน เพราะหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนาคอยหล่อหลอมจิตใจให้อ่อนน้อมถ่อมตน ยิ้มแย้มแจ่มใส จนประเทศไทยได้รับสมญานามว่า “สยามเมืองยิ้ม”

แม้ในยุคปัจจุบัน ก็ยังต้องให้ทุกสถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ชั่วโมง เพื่อให้เยาวชนได้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม โดย 2 สัปดาห์ละ

ทยาลัย เป็พระเดชพระคุณพระเทพโสมภณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวินิประธานใน
การจัดทำหลักสูตรรายวิชาพระพุทธศาสนาที่สอนในโรงเรียน (สถานศึกษา)

สรุป

การศึกษาวัฒนธรรมกระแสนิยม ทำให้สังคมเกิดคำถาม และมีเป้าหมายใหม่ๆเพื่อที่จะอธิบาย
ว่าสังคมจะเดินไปอย่างไร มนุษย์จะมีชีวิตที่ดีขึ้นอย่างไรคำถามลักษณะนี้มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลง
พัฒนาการ การคิดค้น ประดิษฐ์ และปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ เป็นช่วงเวลาที่สังคมเกิดปรัชญาความคิด
แบบ Positivism ซึ่งเชื่อในความ “จริงแท้” ของความรู้และวิธีการแสวงหาความรู้ที่มีมาตรฐานเดียว
ความคิดทำนองนี้เคยขับเคลื่อนสังคมและสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดกับการสร้างความหมายชีวิต
ทำให้นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าตัวตนที่แท้จริงต้องมาจากการหยั่งรู้ด้วยสติปัญญา และแสวงหา “ความบริสุทธิ์”
“ความเที่ยงแท้”ที่ถาวรและมั่นคงเป้าหมายนี้ทำให้สังคมตะวันตกเดินไปสู่ความสมบูรณ์มั่งคั่ง

ความพยายามที่จะสร้างนิยามความหมายที่ตายตัว วัฒนธรรมไม่ได้เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง แต่มา
พร้อมกับความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มคน วิถีชีวิต และโลกทัศน์ มีหลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้น
เมื่อเกิดโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ และสื่อประเภทต่างๆ รูปแบบการสื่อสารเหล่านี้มีความเคลื่อนไหว
ต่อเนื่อง กลุ่มคนหลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อที่จะใช้สื่อตอบสนองสิ่งที่ตนเอง วัฒนธรรม อาจมิใช่
เรื่องของการหาข้อพิสูจน์ หรือการทดสอบทฤษฎี หากแต่เป็นการท้าทายให้เกิดการเปลี่ยนวิธีคิด
แบบเดิม พื้นที่ชีวิตของคนี่แสดงผ่านวัฒนธรรมป๊อปอาจเป็นพื้นที่สำหรับการตั้งคำถามใหม่ๆ เกี่ยวกับ
ตัวตน ประสบการณ์ ความสัมพันธ์ทางสังคม และวิธีการแสวงหาความจริงของมนุษย์ เราไม่อาจนำ
เรื่องความทุกข์ยาก หรือสมหวังไปแยกประเภทว่าแบบไหนดีหรือเลวได้เหมือนก่อน

จึงนับว่าพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการก่อสร้างของสังคมไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตใจ
ด้านประเพณี ด้านพิธีกรรม ด้านวรรณคดี ด้านภาษา ด้านการศึกษา ตลอดถึงด้านสถาปัตยกรรม
การก่อสร้าง จนทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมที่คนไทยทุกคนได้รับรู้ได้เห็น และเป็นเอกลักษณ์ของไทยใน
ที่สุด เมื่อชาวต่างชาตินึกถึงประเทศไทยมักจะนึกถึงวัด ความสวยงาม ของโบสถ์ วิหาร พระราชวัง
เป็นต้น จึงนับว่าพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรมไทยในทุก ๆ ด้านอย่างแท้จริง

References

- กาญจนา แก้วเทพ. (2539). **สื่อสองวัฒนธรรม**. มูลนิธิภูมิปัญญา. กรุงเทพมหานคร
- คุณ โทษณ์. (2537). **พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2536). **อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง**. ไทยวัฒนาพานิช.พิมพ์
ครั้งที่ 1. หน้า 401.

- พัฒนา กิตติอาษา. (2546). **คนพันธุ์ป๊อป ตัวตนคนไทยในวัฒนธรรมสมัยนิยม**. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. กรุงเทพมหานคร.
- พิทยา ว่องกุล. (2541). “**วิกฤติสื่อมวลชนในยุคจักรวรรดินิยมข่าวสาร**” ใน พิทยา ว่องกุล (บก.) วิกฤติ สื่อมวลชน. โครงการวิจัยวรรณคดี. กรุงเทพมหานคร .
- นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ. (2559). **ความต่างของวิธีคิดต่อวัฒนธรรมกระแสนิยม**. บทความวิชาการ. **วารสาร มานุษยวิทยา**. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- นิภาพรรณ สุขศิริ. (2541). “**ทิศทางของการดูแลสุขภาพในรายการสุขภาพทางโทรทัศน์**” ใน กาญจนา แก้วเทพ.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2532. **คัมภีร์ความหมายแท้ของสังคมสงเคราะห์**. **นิตยสารการประชาสงเคราะห์**. ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 (มี.ค.-เม.ย.)
- อุบล ศิริยุวศักดิ์. 2546. **การสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรม**. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. กรุงเทพมหานคร.